

MOZAIK

Letnik 36

Marec 2016

KNJIZNICA
IVANA TAVČARJA
ŠKOFJA LOKA

ustvarjamo gibanje

55 na montažni liniji 4
Od stotinke mikrometra do taroka
Od orodjarne do opernega pevca
Koncert ob 70. letnici Domela

Glasilo podjetja DOMEL

KAZALO

BESEDA

UREDNIČE

Romana Lotrič
Glavna urednica

Zimsko obdobje se zaključuje in počasi zapušča naše kraje, pred nami že kuka pomlad izza oblakov. Priznam, da še v življenju nisem slišala tolikokrat besedo pljučnica, kot sem jo letos. Zdi se, da je že skorajda tako pogosta kot gripa ... Ampak pred nami je sonce, daljši in toplejši dnevi, čas nove rasti in novih priložnosti. In ravno rast od nas zahteva pogum ter zaupanje vase.

Beseda urednice	2
Uvodnik	3
Kratke novice	4
5S na montažni liniji	5
Certifikati v rokah članov sveta delavcev	6
Izbran najboljši dosežek TPM skupine	7
Srečni ljudje so zdravi ljudje	8
Reševanje podatkov	9
Od stotinke mikrometra do taroka	10
Transporter odpadkov	11
Od orodjarja do opernega pevca	12
Koncert Maje Triler z Vipavskimi tamburaši	13
Upravna stavba ima novo podobo	14
O ženskah tako in drugače	15
Domel skozi čas	16

Marec je intenziven mesec, kar se odraža tudi v podjetju. Aktivnosti so v polnem razmahu. V tej številki smo zajeli le delček mozaika dogajanj zadnjih dveh mesecev.

Sredi januarju smo uradno odprli prenovljeno upravno stavbo. To je bil v letošnjem letu tudi prvi dogodek v okviru praznovanja ob 70-letnici Domela. V nedeljo, na valentinovo, smo v športni dvorani pripravili koncert Maje Triler z Vipavskimi tamburaši ter dvorano zapolnili do zadnjega kotička.

Pripravili smo tudi dva zanimiva intervjuja. Prvega z našim upokojujencem Tonetom Solarjem, ki je izpod rokava nasul goro zanimivih podatkov. Drugega s Tonetom Habjanom, našim bivšim zaposlenim, ki je svojo delovno pot pričel ravno v našem podjetju, a ga je želja vodila popolnoma v druge vode.

Poleg tega preberite še druge zanimive članke: nadaljujemo z uvajanjem TPM, predstavljamo stare stroje, v kotičku za zdravje je spet nekaj koristnih napotkov, ob bližajočih se praznikih pa še razmišljanje o ženskah.

Naj bo pomladno prebujanje barvito, mehko in puhasto.

Uredniški odbor

DOMEL®

Domel, proizvodnja elektromotorjev in gospodinjskih aparatov Železniki, d.o.o.
Otoki 21, 4228 Železniki, Slovenija, tel.: +386 4 51 17 100,
fax: +386 4 51 17 106, info@domel.com; www.domel.com

MOZAIK - brezplačno glasilo podjetja Domel d.o.o.
naslov uredništva: Glasilo Mozaik - Domel, Otoki 21, 4228 Železniki
tel.: 04 51 17 173, fax: 04 51 17 106, e-mail: ales.markelj@domel.com

Odgovorni urednik: Aleš Markelj

Glavna urednica: Romana Lotrič

Člani odbora: Tadeja Bergant, Barbara Bertonec, Nataša Dolenc, Nina Drol,
Anita Habjan, Danica Jelenc, Štefka Jeram, Janja Kozjek, Aleksander Volf,
Andrej Šuštar, Marija Demšar, Blaž Benedik, Matej Galjot, Roman Megušar
Foto: Janez Tolar, Anita Habjan, Simon Lotrič, Romana Lotrič, Roman

Megušar, Tomaž Lunder, Andrej Tarfila, osebni arhiv Tone Šolar, osebni arhiv
Tone Habjan, arhiv Domel;

Grafično oblikovanje: Klemen Budna/GTO Košir; Lektorica: Majda Tolar;
Tisk: Tiskarna GTO Košir; Leto 2016, Številka 1; Letnik 36; Izvodov: 1850
Stališča avtorjev ne odražajo nujno stališč uredništva.

Na naslovnici: Maja Triler na koncertu ob 70. letnici Domela,
(foto Janez Tolar)

Spoštovane sodelavke, spoštovani sodelavci!

Rast obsega prodaje je bila v letu 2015 14%. Z izdelki in storitvami, narejenimi v Sloveniji, smo presegli 100 M € prodaje, na Kitajskem pa 6,9 M €. Največ smo izvozili v Nemčijo, na Madžarsko in v Romunijo, kjer imajo zahodnoevropski proizvajalci montaže izdelkov. Poslovno leto 2015 skupine Domel smo uspešno zaključili in izboljšali rezultat predhodnega leta.

Jožica Rejec
Direktorica - CEO

Nastopamo na nižnih svetovnih trgih. Zaupanje novih kupcev in utrjevanje pozicije pri obstoječih kupcih gradimo s stalno rastjo, z inovativnimi rešitvami, s povečevanjem konkurenčnosti in z nadgradnjo vseh procesov. S kupci sodelujemo redno z vrsto razvojnih projektov za nove izdelke in pocenitve. Konkurenčnost zagotavljamo tudi z zmanjšanjem materialnih stroškov, s povečevanjem produktivnosti in z izboljšavami procesov.

Domel je družbeno odgovorno podjetje do zaposlenih, kupcev in okolja. Lani smo povečali plače za 3 % in izplačali nagrado 1300 € bruto božičnice. S štipendiranjem in strokovnim izobraževanjem zaposlenih skrbimo za rast kompetenc, potrebnih za rast na obstoječih svetovnih tržnih nišah in osvajanje novih.

V okviru praznovanja 70-letnice ustanovitve Zadruga Niko, katere pravni naslednik je Domel, smo letos odprli prenovljeno poslovno stavbo in priredili koncert Maje Triler z Vipavskimi tamburaši. Izvedba je bila vrhunska, topla in polna čustev. Poslušalci smo bili navdušeni in odšli bogatejši s toplino v srcu. Del praznovanja bosta tudi slavnostna seja in dan oprtih vrat. Izdali bomo zbornik, v sodelovanju z Nikom,

občino Železniki, ostalimi podjetji in Gorenjskim glasom Železnikarski glas. Praznovanja ob 70-letnici bomo zaključili s piknikom v maju za zaposlene, družinske člane in upokojujence.

V letu 2016 nadaljujemo z vrsto aktivnosti za rast obsega prodaje, povečevanje konkurenčnosti za uresničitev poslanstva in vizije. Oboje uresničujemo zaposleni v sodelovanju z zunanjimi partnerji in vrednote so osnovno vodilo, po katerih delujemo.

Sodelovanje je ena od Domelovih vrednot, ki je prispevala k rezultatom in je še velik potencial za nadaljnji razvoj Domela in vsakega zaposlenega.

Napovednik dogodkov ob 70 letnici Domela v letu 2016

April - Izid Zbornika

7. april - Glasova preja

22. april - Slavnostna seja

23. april - Dan oprtih vrat

14. maj - Piknik za zaposlene in upokojujence
s Tanjo Žagar in Triom Šubic

KRATKE NOVICE

Andrej Šuštar

Sanacijska dela v proizvodni hali na Trati

Konec meseca februarja smo začeli s sanacijskimi deli v novo kupljeni proizvodni hali bivšega LTH na Trati v Škofji Loki. Gre za pripravo tlakov in temeljenja za prestavitev oddelka avtomatskih stiskalnic. Za celovito izdelavo projektne dokumentacije preureditve obstoječega kompleksa je bilo izbrano podjetje IBE, d.d., svetovanje, projektiranje in inženiring iz Ljubljane. Nadzor pa bo izvajalo podjetje Domplan, d.d. iz Kranja. Več o vsem tem in drugih aktivnostih na tej lokaciji pa v eni od naslednjih števil.

Izmenjave dobrih praks

Domel se preko raznih združenj in društev udeležuje različnih priložnosti izmenjave dobrih praks, ki nam pomagajo na poti odličnosti. V zadnjem času smo tudi sami večkrat odprli vrata predstavnikom drugih podjetij, da spoznajo naše pristope in izkušnje. V zadnjih mesecih so nas tako obiskali predstavniki naslednjih podjetij: Kovinoplastika (na sliki), Sumida, Žito, Ydria motors, Herz, Podkrižnik in Kovinoplastika Benda, ki so jih zanimale predvsem naše izkušnje z uvajanjem TPM metode.

Kadrovske novičke

Konec leta 2015 je skupina Domel zaposlovala 1.092 delavcev, od tega 1.035 v Sloveniji in 57 v našem podjetju na Kitajskem.

Konec leta 2015 smo imeli 65 študentov (v tem letu smo podelili 19 novih študentij), ob delu se je izobraževalo 65 sodelavcev.

V letu 2015 smo v skupini Domel zaposlili 92 novih delavcev. Od teh je bilo 7 pripravnikov, 85 pa smo jih zaposlili za določen čas v proizvodne oddelke in orodjarno.

Iz skupine Domel je odšlo 29 delavcev: 11 se jih je upokojilo, 13 jih je podalo izjavo, da ne želijo več delati v Domelu, trem so potekle pogodbe za določen čas in se z njimi niso ponovno sklenile nove, 1 delavcu je bila pogodba odpovedana, bila je tudi 1 smrt.

V januarju in februarju 2016 smo zaposlili 43 novih sodelavcev, odšlo pa jih je 8, od tega sta bili po 1 upokojitev in 1 odpoved, 6 pa jih je podalo izjavo, da ne želijo več delati v Domelu.

Dne 29. 2. 2016 je bilo v Skupini Domel v Sloveniji 1.070 zaposlenih.

5S

NA MONTAŽNI LINIJI 4

V prvi polovici leta 2014 smo na montažni liniji 4 pričeli uvajati metodo 5S. Sprva z malo posmeha, kaj nam je pa tega treba. Vendar smo sčasoma ugotovili, da bomo s to metodo pridobili in se tudi naučili nekaj novega, boljšega. Montažna linija 4 sodi med najstarejše montažne linije in je stara blizu 20 let. Na njej se izdeluje stari program sesalnih enot družine 491, 492, 496 in 498. Zato je urejenost posameznih delovnih mest, operacij ter skladnost vgrajenih materialov z zahtevami izdelka zelo pomembna. Pred nami je bil velik izziv. Smo tudi najštevilčnejša TPM skupina na lokaciji Železniki. Skupaj nas je 34 članov. Kar nekaj nepotrebnih stvari je bilo potrebno odstraniti, nekatere pa nadomestiti z novimi.

Vesna Troha

Resno smo se lotili generalnega čiščenja montažne linije. Slabe in obrabljene zabojnike smo nadomestili z novimi. Odstranjevali smo nepotrebne stvari po mizah in regalih. Uredili in označili smo otok za odpadke. Določili in označili smo mesto za izmet za polizdelke, ravno tako mesta za orodja in delovne pripomočke. Vsako delovno mesto ima odložišče za osebne predmete. Embalaža in polizdelki pa so zloženi na za to določenih in označenih mestih.

V naši skupini sem zadolžena za 5S presojevalko. Vsakih štirinajst dni izvedem interno presojo. Pregledam in ocenim trenutno stanje linije. Vodjo skupine sproti opozorim na napake. Na tedenskih sestankih skupine se pogovorimo o potrebnih aktivnostih in jih zapišemo. Posamezne nepravilnosti, ugotovljene skozi presojo, lahko odpravimo sami in hitro, na nekatere pa je potrebno opozoriti večkrat in zanje potrebujemo dalj časa.

Za izvajanje aktivnosti bi bilo smiselno imeti nekoga, ki bi še bolj podrobno preverjal, ali so se problemi rešili oziroma ali so se rešili do določenega datuma.

Z interno presojo in izvajanjem aktivnosti smo izboljšali pogoje za delo in poskrbeli za red in čistočo.

A problemi so in bodo tudi v bodoče. Mislim, da bomo vse napake s sodelavci na montažni liniji 4 uspešno reševali.

Vsak posameznik redno skrbi za red in čistočo. Izvaja se tedensko čiščenje strojev in opreme.

Z metodo 5S smo pridobili vsi. Imamo urejena, čista in varna delovna mesta.

PREJ

Polica z vodniki je prenizko postavljena.

POTEM

S predelavo regala se voziček z vodniki lahko zapelje pod regal z embalažo.

CERTIFIKATI

V ROKAH ČLANOV SVETA DELAVCEV

Aleksander Volf

Ker izobraževanje in usposabljanje za učinkovito opravljanje soupravljaljskih funkcij zagotovo sodi med najpomembnejše dolžnosti in odgovornosti slehernega člana sveta delavcev, smo to našo odgovornost posebej uredili tudi v našem Poslovniku in Programu dela sveta delavcev tudi v povezavi s pridobitvijo »Certifikata Združenja svetov delavcev Slovenije - ZSDS«.

Ustrezna strokovna usposobljenost je brez dvoma eden od osnovnih in bolj ali manj samoumevnih pogojev za učinkovito opravljanje funkcije člana sveta delavcev in je zato tudi v Etičnem kodeksu članov svetov delavcev posebej opredeljena ne samo kot pravica ampak tudi kot dolžnost slehernega člana. Pri tem je nujno na ustrezen način zagotoviti, da bo prav vsak član obvezno pridobil elementarna potrebna znanja z naslednjih področij:

- osnove sistema delavskega soupravljanja in vsebina dela sveta delavcev
- upravljanje gospodarskih družb in vloga predstavnikov delavcev v organih vodenja ter nadzora
- vloga sveta delavcev na področju organizacije in kadrov
- izgrajevanje sistema pravne varnosti zaposlenih v podjetju
- komuniciranje sveta delavcev v podjetju
- vloga sveta delavcev pri načrtovanju in spremljanju razvojnih ter finančnih ciljev gospodarske družbe

V tem smislu se tudi sistem certificiranja znanj za člane sveta delavcev nanaša na konkretno realizacijo poslanstva in prizadevanj za doseg predvsem štirih temeljnih ciljev, in sicer:

- postopno zagotoviti, da bodo vsi člani sveta delavcev obvladali vsaj dogovorjen minimalni obseg znanj in veščin, potrebnih za učinkovitejšo opravljanje svoje funkcije;
- omogočiti vsem članom sveta delavcev, ki bodo to želeli, pridobitev ustrezne listine – potrdila o usposobljenosti v okviru sistema certificiranja znanj, organiziranega znotraj ZSDS;
- sistem certificiranja postaviti v funkcijo kadrovanja za članstvo v svete delavcev (certifikat kot prednost pri kandidiranju in pogoj za opravljanje funkcije) ter
- zagotoviti vsem članom sveta delavcev tudi druge pogoje za permanentno usposabljanje.

Sistem certificiranja v ZSDS je torej namenjen predvsem vsem članom sveta delavcev, pa tudi drugim delavskim predstavnikom v podjetjih, in naj bi prispeval k izboljšanju njihove lastne učinkovitosti ter hitrejšemu razvoju organizacijske participacije zaposlenih, s tem pa tudi k večji organizacijski učinkovitosti samih podjetij.

Tako smo tudi v našem podjetju izvedli ciklus strokovnih usposabljanj za pridobitev omenjenega Certifikata ZSDS. Ob zaključku vsakega usposabljanja je bil izveden tudi pisni izpit, v obliki testiranja predelane teme, ki je služil kot podlaga za izdajo samega certifikata.

Certifikat ZSDS, ki predstavlja tako dokazilo, da je posamezni član sveta delavcev pridobil omenjena potrebna znanja, je tako doslej pridobilo v ZSDS že preko 700 članov svetov delavcev, kar je brez dvoma izjemen uspeh.

Certifikate sta podelila generalni sekretar Združenja svetov delavcev Slovenije, dr. Mato Gostiša, in njegov namestnik, mag. Rajko Bakovnik, in obenem čestitala vsem članom ob pridobitvi le-teh.

IZBRAN

NAJBOLJŠI DOSEŽEK TPM SKUPINE

V Domelu imamo trenutno 35 TPM skupin. Vsakodnevno se ukvarjajo z aktivnostmi s področja tehnologije, varnega dela, kakovosti, vzdrževanja in ekipnega dela. Velikokrat je od iznajdljivosti posameznikov odvisno, ali bo dana ideja izpeljana ali ne. V lanskem letu smo uspešno izpeljali izbor za najboljši TPM skupini leta. Izbrani skupini sta za nagrado koristili kulinarčni večer v gostilni Mavče.

Barbara Benedičič

Pomembno je, da se aktivnost skupin spodbuja. Zato smo se »leanovci« odločili, da aktivnosti TPM skupin mesečno zbiramo in najboljšo aktivnost oz. dosežek trimesečja tudi nagradimo. Kriterij pri izboru ni 5S napredek ali TPM napredek. Skupina se sama odloči, kateri je bil njihov največji dosežek v tekočem mesecu in ga zapiše na obrazec »dosežki TPM skupine«. Vodja oddelka do 5. v mesecu obrazce pobere in se odloči za najboljšega ter ga odda v Lean pisarno. Mesečni izbor je redno objavljen na TPM tablah ob vhodih.

Pred nami je prvi izbor najboljšega dosežka TPM skupine v obdobju november - december 2015 in januar 2016. Med res dobrimi dosežki

je bil izbran najboljši dosežek TPM skupine PD s področja kakovosti.

TPM skupina PD je v mesecu novembru z metodo PDCA kreirala aktivnosti v smeri reševanja težav na avtomatskem stroju za sestavo turbin Hoyer. Pobuda je prišla iz TPM skupine TKO zaradi zlepljenih stranic turbine in s tem povečanja zastojev na tem stroju. Stranice štancajo v oddelku PD. Postopek pranja stranic se izvaja na pralni napravi na lokaciji Železniki. Po pranju so na nabiralnih palicah ostala mesta, kjer so ostale stranice zlepljene. Težave zlepljenih stranic so se pokazale na avtomatskem stroju za sestavo turbin. Ob pojavu te težave so na stroju beležili

tudi do uro in pol zastoja na izmeno. Pri iskanju vzrokov in rešitev je TPM skupina PD s PDCA metodo ugotovila, da problem nastane po pranju stranic. S pomočjo ribje kosti in 5 X zakaj so izpeljali aktivnosti, ki so prinesle rezultate. Prilagodili so čase pranja in sušenja stranic v »pralni«, določili stopinje obračanja in količino pare. Prav tako so zmanjšali število stranic na nabiralnih palicah.

Po uvedbi vseh teh aktivnosti na Hoyerju zaradi zlepljenih stranic skoraj ni več zastojev. Novi parametri na pralni napravi so vpisani v delovna navodila in se upoštevajo.

Lean pisarna čestita TPM skupini PD za dosežek in prejeto nagrado.

SREČNI

LJUDJE SO ZDRAVI LJUDJE

Janja Kozjek

Pozitivna in negativna čustva, misli, besede in dejanja oblikujejo našo realnost. Pa tudi naše zdravje! Štejemo jih med dolgoročne glavne krivce za večino resnih bolezni (poleg pomanjkanja gibanja in nezdravega načina prehranjevanja ...). Srečni, zadovoljni, pozitivni in optimistični ljudje redkeje zbolijo. Kako torej postati dobrovoljen in srečen? Je to nekaj, kar dobimo v dar ali se za to lahko potrudimo sami?

Kako nam škodujejo slabe misli?

Čisto zares so negativne vibracije naših čustev in misli tako zelo škodljive, da neposredno povzročajo ali pripomorejo k škodi na naših organih. Občutki sovraštva, krutost ali nepotrpežljivost neposredno delujejo na srce in povzročajo aritmijo, visok pritisk in bolečine v prsih. Jeza, občutek nemoči, zavist in ljubosumje se lotijo predela jeter in žolčnika, posredno pa lahko ustvarijo tudi škodo na očeh, dvigujejo škodljivi holesterol, zmedejo prebavne procese ter zaustavljajo naravno razstrupljanje. Strah deluje predvsem na ledvica, posredno pa tudi na ušesa, pokaže pa se v simptomih izgube spolne moči, splošnega pomanjkanja življenjske moči, kot nered v živčnem sistemu in zakisanje telesa. Ledvica sicer skladišči tudi naše zamere. Žalost in depresivna stanja delujejo predvsem na pljuča, kožo in debelo črevo. Težave se kažejo pri dihanju, kar posledično pomeni premalo kisika v krvi in organih, mnogokrat pa se pokažejo tudi kot zaprtje.

Vranico, želodec in slinavko pa najbolj pogosto blokirajo zaskrbljenost, tesnoba ali nezaupanje. Težave se pogosto pokažejo v obliki prebavnih motenj in težkega odvajanja blata.

Odločimo se za pozitivno

Sami smo kreatorji svojega razmišljanja. Čeprav se nam zdi, da je okrog nas milijon krivcev in povzročiteljev, pa se lahko z nekaj odločnimi koraki premaknemo v smer, kjer nam bo občutek sreče bližje in bodo težave s slabimi emocijami pozabljene. Za priklic dobrih vibracij v svoje misli in občutenja je dobro, da se najprej poskusimo znebiti navad, ki to preprečujejo.

Znebimo se torej:

- potrebe, da imamo vedno prav
- nenehnega nadzora vsega
- obtoževanja
- samoopravičevanja
- omejene vere
- pritoževanja
- luksuza kritiziranja
- potrebe, da bi ugajali drugim
- odpora do spremembe
- etiket in predalčkov
- strahov
- izgovorov
- preteklosti
- vezanosti na ljudi ali stvari
- življenja po pričakovanjih drugih ljudi

Za čvrsto pot do dobrih misli in občutenja sreče pa so koristni naslednji koraki:

1. Izrazimo svojo hvaležnost. Ko se začnemo zavedati, kaj imamo, to naenkrat postane vredno. Brez hvaležnosti za to, kar imamo, bomo težko dosegli pravo stanje sreče.
2. Negujmo vero v dobro. Optimistični ljudje vidijo svet kot priložnost v vsakem trenutku, predvsem v trenutkih, ko je treba poskusiti na novo.
3. Izogibajmo se pretiranemu razmišljanju in primerjavam. Primerjanje sebe z drugimi hitro zastrupi naše misli. Edina oseba, s katero se le primerjamo, smo mi sami pred zdajšnjim trenutkom.
4. Delajmo dobra dela. Pomagati nekomu na povsem nesebičen način je eden od načinov, da se v trenutku počutimo čudovito.
5. Negujmo prijateljstva. Najbolj srečni so tisti ljudje, ki imajo globoke, trdne čustvene odnose z drugimi ljudmi.
6. Razvijajmo strategijo obvladovanja. Za ohranjanje občutka zadovoljstva je pametno, da imamo na zalogi strategijo za preventivno ali nujno potrebno obvladovanje.
7. Naučimo se odpustiti. Skriti občutki sovraštva ali zamere so velika ovira do občutenja sreče.
8. Dovolimo si izkušnjo »toka«. Tok je stanje, v katerem se zdi, kot da čas stoji. Zgodi se nam, ko smo tako zatopljeni, da postanemo eno s tistim, kar počnemo. Pri tem ni ničesar, kar bi nas lahko zmotilo.
9. Okušajmo življenjske užitke. Globoka sreča ne more obstajati, če se ne ustavimo in ne izkusimo užittkov.
10. Predajmo se svojim ciljem. Čarobne stvari se nam začnejo dogajati, ko se predamo in naredimo karkoli, kar je potrebno, da dosežemo cilj.
11. Negujmo duhovnost. Ko poiščemo stik s svojo dušo, uvidimo veličino življenja. Lahko se končno znebimo napihnjene ideje, da smo mi sami najbolj mogočni v vsej zgodovini stvarstva.
12. Skrbimo za svoje telo. Telo je tempelj našega bivanja. Brez dobrega fizičnega počutja ne zmremo biti srečni.

Kdor poje ...

Čisto zares: tudi petje je dober način za doseganje sreče. Ohranja nas zdrave, razgibava srce in pljuča ter sprošča endorfine, hormone sreče. Torej, pojmo – na glas, potihem, pod tušem ali v avtu, sami ali v zborčku. Seveda pa pri tem bodimo nežni do okolice.

FERMENTIRANA HRANA

V človekovem prebavnem traktu se nahaja od 80-90 % imunskega sistema, ostalo se nahaja v dihalnem sistemu, na koži in v krvi. V črevesju imamo desetkrat več bakterij, kot imamo celic. V idealnih pogojih je v črevesju več človeku koristnih kot pa nevarnih bakterij. Koristne bakterije so tiste, ki dokončno razgradijo zaužito hrano, poleg tega pa še sodelujejo pri absorpciji mineralov in tvorjenju vitaminov skupine B ter vitamina K2 (slednji je skupaj z vitaminom D nujen, da bi se lahko kalcij vezal v kosti in mu na ta način preprečil, da bi se kopičil v arterijah).

Če se ravnovesje bakterij poruši in pričnejo prevladovati slabe bakterije, potem lahko pride do zelo hudih okvar (luknjičasto črevesje – odpira prosto pot toksinom, da preidejo v organizem) in razvoja mnogih bolezni, ki so lahko za nas usodne. Skratka, naš imunski sistem v takem primeru opeša. »Junk Food« je največji sovražnik našega imunskega sistema, seveda skupaj s sladkorjem. Prebivalstvo predvojne Jugoslavije je v svetu veljalo za zelo zdravo. Zasluge za ta sloves je bila tipična balkanska prehrana: kisel zelje, kisel mleko, jogurt, ... skratka fermentirana hrana. Seveda je temu botroval tudi čist zrak, čiste vode in neznamno onesnaženje okolja s strani industrije. Po 2. svetovni vojni se je to pričelo spreminjati in današnja sodobna družba na teh prostorih je podobna ostalim.

Dr. Natasha Campbell-McBride (ruska znanstvenica, živeča v Veliki Britaniji) je razvila GAPS prehranski protokol, s katerim že desetletja uspešno zdravi hude zdravstvene tegobe, kot so avtizem, epilepsija, artritis, multipla skleroza, celiakija ter še mnoge druge težave. Osrednji del njenega programa je uživanje fermentirane hrane, saj ta telo očisti strupov, ki so se z leti nabrali v tkivu telesa, ter črevesje napolni s človeku koristnimi bakterijami – optimiran imunski sistem.

Kako pripravimo nekajtedensko (mesečno) zalogo fermentirane hrane?

Najprej potrebujemo močan aktivator fermentacije, ki ga seveda lahko sami pripravimo. Predlog: v sokovniku stisnemo zeleno (1 kg) in soku dodamo močne probiotike. Če teh nimamo, lahko kupimo eko sirotko ali pa zelnico (sok kislega zelja) in dodamo soku. Glavna zelenjava za fermentacijo je seveda surovo zelje. Vsa zelenjava, ki jo bomo uporabili za vlaganje, naj bo ekološkega izvora. Poleg zelja kupimo tudi nekaj kilogramov korenja. Ti dve vrsti zelenjave sta daleč najpomembnejši. Ostale sestavine pač dodamo po svojem okusu. Lahko dodamo peso (rdečo ali katero drugo), sladek krompir, ingver, svežo rdečo papriko, habanero feferon, velik šop peteršilja, timijan, repo itd.

Vso to zelenjavo na drobno sesekljamo (lahko uporabimo sekljalnik) in jo pomešamo v veliki posodi ter ji dodamo sok zelene. To maso stlačimo v steklene kozarce, pri tem pa pazimo, da v masi ne ostanejo zračni žepki. Dobro je uporabiti leseno ali plastično tlačilko, da zrak popolnoma odstranimo iz zelenjave. Ko smo z maso napolnili kozarec, jo prekrijemo z listom svežega zelja. Kozarec zapremo s pokrovom, ki pa ne sme biti preveč prvit, saj se bo v zelenjavi pod vplivom bakterij kmalu pričel tvoriti CO₂, ki se mora sproščati v prostor, drugače lahko pride tudi do eksplozije kozarca. Tako napolnjene kozarce shranimo v zaboj ali škatlo. Idealna temperatura za tovrstno fermentacijo je 24° C. Poleti ta proces traja 4 - 5 dni, pozimi pa okoli 7 dni. Seveda lahko v času zorenja vsebino pokušamo, da vidimo, če je stvar že zrela. Ko je glavna fermentacija končana, kozarce prestavimo v hladilnik, da fermentacijo zaustavimo. Tako pripravljena hrana lahko v hladilniku obstane nekaj mesecev.

Pa dober tek!

Viri: http://www.holist.eu/fermented_food.html
<http://zdravje-zrs.gzs.si/vsebina/Novice/65905>

REŠEVANJE

PODATKOV

Trdi diski so v zadnjih letih vse bolj potrjeni okvaram. A ne toliko po krivdi proizvajalcev, kot nas samih, torej uporabnikov. Pogostejša uporaba privede do večjih obremenitev in s tem večjega segrevanja, največji sovražnik elektronskih naprav pa je v normalnih delovnih pogojih prav toplota. Prekomerno segrevanje vodi v odpoved sicer zvestega varuha podatkov.

Roman Megušar

Seveda škodijo tudi udarci med delovanjem – denimo, da po nepazljivosti zadenejo ob ohišje. Glede tega so mnogo bolj izpostavljeni diski v prenosnih računalnikih, ki jih neredko zaradi nepazljivosti uporabnika doleti kakšna nepričakovana okvara. Oddajanje čudnih zvokov in morebitno počasno odzivanje sta že znaka, ki bi morala pri uporabniku sprožiti alarm.

In kaj narediti, če nas doleti najhujše - odpoved trdega diska, na katerem hranimo vse bolj ali manj pomembne podatke?

Ohranite mirno kri. Vaši podatki bržkone niso izgubljeni, le težje jih bo pridobiti nazaj. V tem trenutku je vaš najboljši prijatelj strokovnjak za reševanje podatkov. Nikar pa se s popravilom ne ubadajte sami, saj lahko vsak nadaljnji poseg še bolj poškoduje in celo uniči podatke na mediju.

Tudi pri računalniškem trdem disku je potrebno poiskati primerne zdravnika, in sicer specialista za reševanje podatkov. Vsekakor velja ob okvari trdega diska ostati miren in se ne preneglati. Panično ukrepanje lahko trajno poškoduje vaše podatke. Strokovnjaki polagajo na srce, da nikar ne posegajte v elektroniko in mehaniko trdih diskov sami ali s pomočjo sicer tehnično nadarjenega soseda.

Po ugotovitvi izbrisa podatkov nemudoma prenehajte z uporabo računalnika, ga izklopite. Dalj časa ko uporabljate računalnik po izbrisu podatkov, manjša je verjetnost uspešne obnovitve izbrisanih podatkov. Včasih lahko datoteke tudi pomotoma izbršete. Čeprav jih v košu več ne najdete, jih je še mogoče obnoviti.

OD STOTINKE MIKROMETRA DO TAROKA

Nina Drol

V Dražgoše sem se pripeljala, ko se je nad okoliške hribe že spuščal mrak. Lučke razsvetljenih oken so migetale v dolini in iznad hriba je vzhajala polna luna. Pozvonila sem pri vhodu hiše, kamor so me napotili, brez da bi natanko vedela, kdo mi bo odprl. Šele ko sem se znašla v prijetni kuhinji in sem se rokovala s Tonetom Šolarjem, se mi je posvetilo in mi postalo skorajda nerodno: »Saj vas sem pa narisala, ko ste šli v pokoj.« Široko se je nasmejal in mi v predsobi pokazal »upokojenski kotiček«, kakor ga je poimenoval. Na steni visi njegov portret, ki ga prikazuje na delovnem mestu, poleg pa se bohoti ogromno leseno merilo; oboje ga spominja na pestra leta, ki jih je preživel v podjetju Domel.

Ker je najbolje začeti na začetku, sva tudi pripoved pričela s spomini na rosno otroštvo.

Rodil sem se na Češnjici, v Zadrugi, saj so bile takrat Dražgoše porušene do tal. Večkrat sem se rad pohecal, da če se rodiš v gostilni, je težko, da bi se ji kasneje v življenju lahko izognil (smeh). Leta 1946 pa smo se preselili nazaj v Dražgoše, v zasilne barake. Otroci smo na to gledali popolnoma drugače kot odrasli, vse je bilo zanimivo, nenavadno in vznemirljivo, ničesar hudega nismo videli v tem. Leta 1952 smo se vselili v »pravo« hišo in ravno tega leta je zapadlo tri metre snega, na Jelovici celo štiri, tako da se je zadnji konec hiše od strehe naprej držal skupaj z bregom. In če v današnjih časih še tako malo snega preseneti cestarje, se takrat glede tega ni nihče obremenjeval. Z očetom, ki je z žage s konji »fural« deske v dolino, sva se odpravila na pot, ki je bila očiščena toliko, da je voz lahko peljal, izza bankin pa so se videla samo konjska ušesa, drugega nič. Nobene slabe volje ni bilo in stvari smo sprejeli take, kot so bile.

In kako vas je pot pripeljala do poklicne usmeritve?

Prva štiri leta sem obiskoval šolo v Dražgošah, nato pa dokončal osemletko v Železnikih. V Iskro, tovarno Elektromotorjev v Železnikih, sem dal prošnjo za kadrovske štipendijo. Žal je nisem dobil, vendar sem se kljub temu vpisal na Tehnično šolo strojne stroke v Ljubljani. Štipendijo sem nato dobil v Nazarjah, v lesni industriji. Nato me je čakalo obvezno služenje vojaškega roka, potem pa sem se vrnil domov, v Železnike, saj je oče želel, da nekdo ostane doma. Zaposlil sem se v Iskri Železniki, v konstrukciji orodij, ker pa takrat v podjetju stanje ni bilo preveč rožnato, sem se po dveh letih in pol zaposlil v obrtnem podjetju Kamna Gorica in se poleg službe lotil študija na strojni fakulteti v Mariboru. Tretjina plače je šla samo za šolanje, v podjetju pa niso hoteli nič slišati o kakršnikoli štipendiji. Zato sem se zaposlil v LTH Škofja Loka, v konstrukciji orodij in šolanje uspešno končal. Leta 1973 sem v Tovarni elektromotorjev in gospodinjstkih aparatov Železniki zasledil razpis za vodjo končne kontrole in merilnice, se prijavil, bil izbran za vodjo merilnice in tam ostal do upokojitve. V spominu mi je ostalo, da sem ob nastopu službe v predalu pisalne mize našel dokument, kjer je bilo zapisano, da je bila leta 1955 povprečna plača v podjetju Niko 5.500 din, kubični meter hlodov pa natanko toliko (smeh).

Kako je takrat potekalo delo?

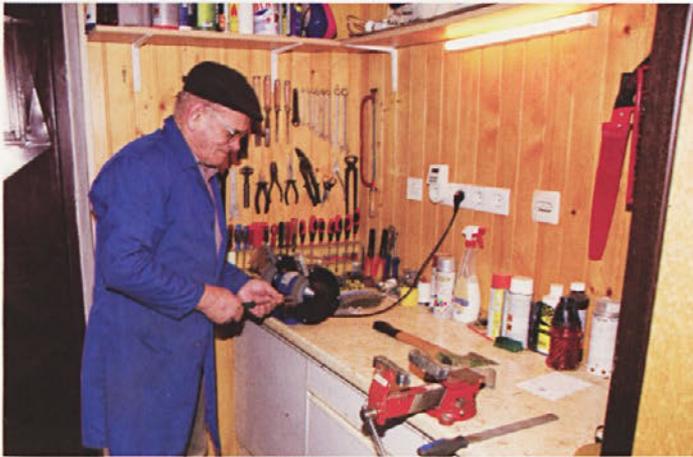
Predvsem takrat za kontrolo ni bilo na voljo toliko sredstev kot danes. Kontrolirali so se prvi izdelki: gredi, jarmi, statorji, rotorji, kolektorji oziroma tisto, kar je bilo najbolj zahtevno za izdelavo. Seveda smo imeli na voljo samo nekaj mikrometrov in merilnih ur, delilno glavo za odčitavanje stopinj, ki je bila glavni pripomoček za merjenje karakteristik jarma, in profil projektor s povečavo 10, 20 in 50, s katerim smo lahko ugotovili nekaj napak na lamelah. Leta 1979 smo pridobili aparat za merjenje hrapavosti, ki se je uporabljal za kontrolo kakovosti obdelane površine na izdelkih. Z manjšo dodelavo smo aparat usposobili za merjenje odstopanja lamel na kolektorju po vrtenju na kritičnih vrtljajih. S temi pripomočki je delo potekalo do leta 1980, ko smo se razveselili ročnega koordinatnega merilnega stroja za 3D merjenje, saj je denimo jarem potrebno pomeriti v treh koordinatah, če hočemo izmeriti funkcijske karakteristike. S spreminjanjem zakonodaje so se spreminjale tudi zahteve po kontroli samih meril: merilnih kladic, ki so etaloni za dolžinske mere, kljunastih meril, ... Ko se je začela proizvodnja za podjetje Indramat, smo zopet pridobili nov koordinatni merilni stroj LEITZ, ki je imel zagotovljeno točnost merjenja na tisočinko milimetra. Vzporedno z razvojem proizvodnje se je nadgrajevala tudi zahtevnost dela v merilnici, prišli smo do CNC koordinatnega merilnega stroja, istočasno pa smo pridobili tudi aparat za merjenje merilnih kladic. Pooblaščenec smo bili za kontrolo meril celotne tovarne in naših kooperantov. Sicer pa smo večinoma kontrolirali vse izdelke iz novih orodij: štanice, rezilne plošče, gnezda pri kokilah, kokile, ... Sodelovali smo tudi s sodelavci iz razvoja in orodjarne. Sčasoma je kontrola izdelkov dobila večji pomen in s tem tudi več denarja za investicije. Zadnji merilni CNC stroji so bili tako že zelo izpopolnjeni, vendar pa so zahtevali tudi več znanja, predvsem kar se tiče programiranja.

Kaj vse je obsegalo vaše delo?

Ena izmed nalog je bila tudi ta, da sem pri kooperantih prevzemal prve serije izdelkov. Delavce v montaži in proizvodnji sem učil, kako se uporabljajo osnovna merila, ki so potrebna za kakovostno izdelavo. Nekajkrat na leto se je običajno zgodilo, da sem moral iti v tujino reševati reklamacije. Pridobljeno znanje nemškega jezika mi je pri teh obiskih zelo koristilo, saj me je pot največkrat vodila v Nemčijo. Reklamacije so bile vedno upravičene, rešiti pa jih je bilo potrebno tako, da je podjetje utrpelo čim manjšo škodo. Rad sem se pošalil, da reklamacija nastane, ko imaš večinoma prav, samo malenkost »fališ« (smeh).

TRANSPORTER

ODPADKOV

Kaj vas je od zadržitev na delovnem mestu še posebej veselilo?

Ena takih stvari je gotovo, ko sva s tehnologom Stanetom Zgago sama konstruirala kontrolne naprave. Denimo, ko smo za vojsko proizvajali motorje, je bilo potrebno skonstruirati tako mizo, ki je ustvarjala vibracije, ki jih je moral prenašati izdelani motor po določeni dobi uporabe. Venomer je bilo potrebno »izumljati« najrazličnejše priprave za vpenjanje na merilni stroj. Po mojih skicah so mi jih izdelali v remontu. Dobro smo se razumeli in s tem je bilo tudi sodelovanje učinkovitejše. Tudi poti v Nemčijo sem se vedno razveselil, še posebej, če je šlo za obisk kakšnega sejma merilne opreme, da sem se seznanil z novostmi v merilni tehniki.

Vidim, da še vedno z žarom v očeh pripovedujete o svojem delu.

Če pomislim, kako zanimivo področje je to, na primer, kako težko si je predstavljati, kakšna minimalna odstopanja merilne kladice je potrebno kontrolirati, kaj pomeni stotinka mikrometra, ... še huje kot to, ko muha sede na most in moraš izračunati, koliko se most povesi (smeh).

Spremljate dogajanje v Domelu?

Seveda. Človek se navadi, težko je kar nekega dne pozabiti to, kar te je spremljalo vsa aktivna leta. Nekajkrat sem se udeležil skupščine delničarjev, da smo se s starimi sodelavci kaj pogovorili, kar se novega dogaja preberem v Mozaiku ali pa izvem od sosedov in sorodnikov, ki so še zaposleni v Domelu. Vsako leto v decembru pa se s sodelavci srečamo in poveselimo ali samo obujamo spomine, tudi na naše strašne turnirje taroka v času malice (smeh).

S čim si popestrite vsakdan?

Nekaj let sem bil član ljubiteljske kegljaške ekipe, ki pa je nato »propadla zaradi starosti«, jaz sem bil namreč najmlajši član, najstarejši jih je imel častitljivih 95 (smeh). Rad pobrskam po spletu ali pa odigram kakšno računalniško igrico. Sicer pa je dela v hiši in okoli nje vedno na pretek. Pomagam tudi otrokom, pa se hitro nabere dovolj hobijev, da mine dan.

Roman Megušar

V oddelku avtomatske stiskalnice so nameščeni stroji za štancanje pločevine. Pri izdelavi različnih pločevinastih paketov pa nastanejo tudi odpadki. Le-ti prosto padajo skozi orodje v pločevinasti lovilc, od tam pa na manjši transportni trak.

Manjših transportnih trakov je več vrst, kakšnega od njih bom predstavil v eni od naslednjih števil. Za transport vseh odpadkov, zbranih od manjših transporterjev, pa poskrbi večji transporter. Le-ta je nameščen na strani oddelka, na dvorišče pa odpelje vse zbrane odpadke. Zunaj je nameščen zabojnik, kamor odpadki prosto padajo. Za nemoten potek zbiranja poskrbijo delavci v oddelku, »polzabojnik« pa odpeljejo delavci podjetja, ki je zadolženo za odvoz kovinskih odpadkov.

Večji transporter deluje že dolga leta, masivnost transportnih členov pa omogoča, da na njem ni večjih okvar. Z rednim mazanjem in z letno kontrolo pogona so stroški vzdrževanja res majhni. Do popolne demontaže tega transporterja je prišlo do zdaj dvakrat. Prvič enkrat v devetdesetih letih zgolj preventivno, drugič pa v lanskem letu. Poseg v lanskem letu je bil potreben zaradi podaljšanja traku, potrebna pa je bila tudi odstranitev trdega blata, ki je ostal v traku in ob njem še od zadnjih poplav. Trak je nameščen v 1,5 m globokem in 1 m širokem kanalu, zato je bilo različne nesnage kar precej.

Transporter je sedaj podaljšan in očiščen, pripravljen za delo še v naslednjih letih.

OD

ORODJARJA DO OPERNEGA PEVCA

Danica Jelenc

Februar je mesec kulture. Spodobi se, da se tega spomnimo vsaj tako, da napišemo nekaj besed o kulturi tako ali drugače. Kultura je širok pojem, jaz pa sem se odločila, da v tokratni številki Mozaika predstavim opernega pevca, ki je svojo službeno pot pričel prav v našem podjetju. A kaj kmalu je ugotovil, da delo v proizvodnji ni zanj, zato je postal prodajalec, vendar pravega zadovoljstva ni našel niti v tem poklicu. Njegov tretji poklic pa je tisti, ki ga osrečuje, in pravi, da sploh nima občutka, da hodi v službo, saj mu je poklic opernega pevca pisan na kožo. Toneta poznam že od mladih nog, saj je moj bratranec, in smo se kot otroci veliko družili. Zato sem še toliko bolj vesela, da si je vzel malo časa tudi zame in nastal je zanimiv pogovor.

Anton Habjan – operni pevec. To je sedaj tvoj poklic. Vendar vem, da je bila pot do tega poklica precej trda in pestra. Malokdo ve, da si poklicno pot začel prav v našem podjetju, v Domelu. Kako to?

Res je, moja poklicna pot se je pričela v takrat še Iskri Elektromotorji, zdajšnjem Domelu. Ob koncu osnovne šole je bilo treba izbrati en poklic. Jaz sem se odločil, da bom postal orodjar, tako kot moji trije prijatelji oz. sošolci. In smo veselo odšli na kovinarsko šolo ter jo tudi uspešno zaključili. Sedaj pa opravljam moj tretji poklic kot diplomirani glasbenik pevec. Do tega poklica je bilo treba čez kar nekaj »kalvarij«. Ob zaključku letošnjega študijskega leta pa pričakujem, da bom pridobil še naziv magister.

Glasba te spremlja že celo življenje in če se prav spomnim, ste že v tvojih otroških letih doma veliko peli, ata je igral harmoniko ..., za birmansko darilo si dobil trobento. Ali so to tvoji začetki?

Ata Drago je bil odličan muzikant s prefinjenim občutkom za lepo igranje na kromatično harmoniko. Mnogokrat je sedel pri peči in nam otrokom igral stare viže. Za igranje harmonike je navdušil brata. Ko se je v Alpesu ustanovljala pihalna godba, smo bili otroci povabljeni, da se pridružimo. Šel sem na vajo in profesor Miškovič se je odločil, da bom jaz igral trobento. Začel

sem vaditi na trobento, sposojeno od godbe. Na vaje v Železnike smo hodili peš. Ko je bil čas birme, me je boter - stric Filip vprašal, kaj bi raje imel za darilo – trobento ali kolo. In jasno, odločil sem se za trobento.

Kje so bili tvoji prvi nastopi?

Prvi glasbeni nastopi so bili z godbo Alples.

Kdaj si potem ugotovil, da bi bil pevec?

Pel in nastopal sem seveda že v osnovni šoli, tako kot ostali sošolci. Ko smo odraščali in ko se je iz trobente začel razvijati pravi ton, smo ustanovili vaški ansambel. Najprej smo igrali instrumentalne pesmi. Potem sem poskusil zraven še peti in kmalu ugotovil, da bi mogoče iz tega lahko nastalo kaj več.

Mnogi se te spominjajo kot člana zasedbe Štrio Jemc in Mešano na žaru. Takrat si nam pokazal, da se v tebi skriva poleg pevske tudi igralska žilica. In ko vse skupaj sestaviš, je to uvod v uvajanje v opero. Ali imam prav?

Ja, v teh dveh skupinah smo imeli res tak program, da smo bili primorani uporabiti tudi igralsko žilico. Res so bile te izkušnje zelo bogate in še kako prav pridejo sedaj, ko se je treba profesionalno lotiti petja in igre na odru. Bile so res odlične uvod v profesionalno delo ... uvod v moje operno življenje.

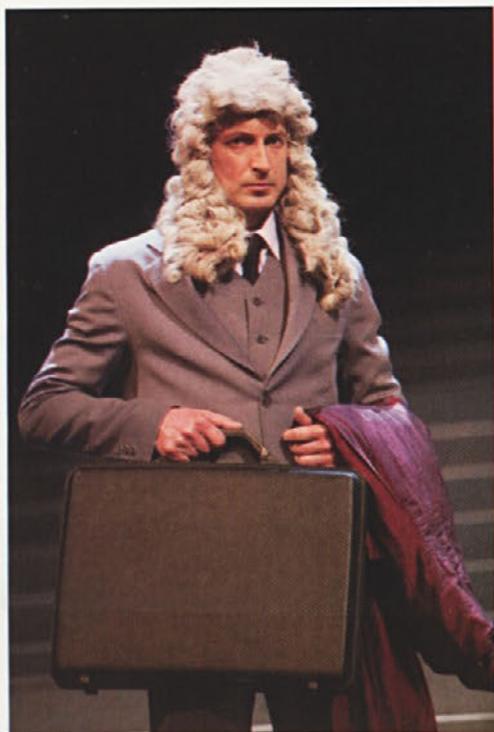
No, in kako poteka poklicna preobrazba od orodjarja do opernega pevca? Kaj vse si moral storiti, da si sploh lahko prišel na avdicijo v opero?

Ta preobrazba je bila res zanimiva. Veliko sem se učil solo petja. Vedno sem imel tiho željo, da bi nekoč lahko živel od glasbe. Nikoli pa nisem mislil, da bom kdaj hodil na »faks«. Odločil sem se, da se vpišem na Akademijo za glasbo. Šel sem na sprejemne izpite, se dobro pripravil nanje in jih pozitivno opravil. Ampak zataknilo se je pri moji prejšnji izobrazbi. Moral sem opraviti še splošno maturo, ki je bila pogoj, da sem se lahko vpisal na akademijo. Zato mi ni preostalo drugega, kot da sem šel v Kranj na splošno gimnazijo in se vpisal na maturitetni tečaj. Lahko si predstavljate, kako je po več kot petnajstih letih s slabim in povrh še pozabljenim znanjem iz matematike in angleščine sestil v klopi in se začeti učiti. Ampak moja železna volja in pridnost sta me pripeljala do opravljene splošne mature. Še enkrat sem moral opravljati sprejemne izpite za akademijo, tudi tokrat sem bil uspešen in začel sem študirati.

KONCERT

MAJE TRILER Z ORKESTROM VIPAVSKI TAMBURAŠI

Skoraj istočasno je bila razpisana avdijca za petje v SNG opera in balet za pevca v opernem zboru. Avdijco sem opravil in pod pogojem, da dokončam študij petja, sem dobil službo.

Ko si bil sprejet v operni zbor, verjetno ni pomenilo, da si kar takoj šel na oder in pričel z nastopi? Koliko vaj je potrebnih, da lahko stopiš na oder pred občinstvo?

Ko si enkrat del ekipe med profesionalnimi pevci, moraš hitro stopiti na oder. Po enem mesecu sem sodeloval že pri prvi predstavi.

Tvoja prva solistična vloga v operi?

Baron Douphol v operi La Traviata.

V koliko vlogah trenutno nastopaš?

Kot solist v že omenjeni operi La Traviata, ravnokar pa se postavlja na oder Mozartova opera Figarova svatba, v kateri bom odpel vlogo vrtnarja Antonia.

Kako pa se znajdeš, če med nastopom pozabiš besedilo? Pri igri je igralcem v pomoč šepetalka, kako pa je pri operi – če zamešaš ali pozabiš besedilo, ne gre le-to skupaj z glasbeno podlago?

Tudi v operi imamo šepetalko. Besedilo moraš pač znati zelo dobro... če se pa že kaj pripeti, se pa moraš znajti v dani situaciji in zadevo speljati tako, da poslušalci in gledalci ne opazijo, da je bilo kaj narobe.

Ali imaš poleg opernih nastopov še kakšne druge glasbene podvige? Kje te lahko slišijo bralci Mozaika?

Poleg profesionalnega dela v Operi igram in pojem še na različnih prireditvah, proslavah, porokah, ... največkrat ob spremljavi harmonike izpod prstov Nejcja Jemca.

Ali bi za konec še kaj povedal?

Zahvala moji mami in atu za prejeti dar ter talent in pridnost... vem, da sta z menoj in da moje petje poslušata nekje z neba.

Tone, še enkrat hvala, da si si vzel čas in mi odgovoril na vprašanja. Kljub temu da praviš, da je bil tole tvoj prvi intervju, mislim, da niti pod razno ni bil zadnji in da bomo o tebi lahko še veliko brali, predvsem ti pa želim, da bi te še veliko poslušali in gledali v tvojih predstavah.

Nataša Dolenc

V sklopu prireditev ob sedemdesetletnici kovinarstva je v nedeljo, 14. februarja, v športni dvorani v Železnikih potekal koncert sopranistke Maje Triler.

Koncert je pritegnil pozornost zaposlenih in njihovih družinskih članov, občanov Železnikov, poslovnih partnerjev in ljubiteljev dobre glasbe. Polno dvorano poslušalcev je nagovorila predsednica uprave Domel Holding dr. Jožica Rejec. Napovedala je dogodke ob obletnici kovinarstva, ki sledijo:

- Glasova preja – predstavitev Zbornika Železni kruh - 7. aprila,
- Železnikarski glas - 22. aprila,
- Slavnostna seja - 22. aprila,
- Dan odprtih vrat - 23. aprila,
- Piknik za zaposlene in upokojence - 14. maja.

Maja Triler študira klasično petje na Dunajski akademiji za glasbo. Kot glavna nastopajoča je zelo doživeto izvajala program ob glasbeni spremljavi orkestra Vipavskih tamburašev. Ob Maji so nastopili še člani družine Triler, lokalni glasbeniki in plesalci. Nastop so naredili privlačen oče Janez, tenorist, sestra Nina s flavto, petjem in plesom, brat Jan z igranjem na klavir, Patrik Tarfila na tolkalih in pevec Janez Purgar. Za popestritev nastopa so poskrbeli tudi voditelj Matej Zemljič in plesalci, učenci OŠ Železniki, pod mentorstvom Valentine Pintar.

Po odigranem dodatku je Maja predstavila nastopajoče, ki so v zahvalo prejeli cvetje. Domelu se zahvaljujemo za organizacijo prireditve, prost vstop, nastopajočim pa za izvedbo koncerta na visokem nivoju.

UPRAVNA STAVBA IMA NOVO PODOBO

Romana Lotrič

V sklopu praznovanj 70-letnice Domela smo 14. januarja 2016 uradno odprli prenovljeno upravno stavbo. Stara stavba je bila zgrajena skupaj z okroglo proizvodno halo v letu 1958 in pri njeni gradnji so sodelovali tudi naši očetje in dedje, ki so prispevali veliko prostovoljnih ur in dela. Prva obnova se je sicer začela že leta 2004, ko so bili prenovljeni prostori v prvem nadstropju. K dokončni odločitvi o prenovi je pripomoglo tudi predlansko neurje z močnim vetrom, ko je odtrgalo del strehe. Prenova je trajala od lanskega julija do konca oktobra. Vselitev v nove prostore pa je bila sredi novembra. V pritličju smo pridobili veliko sejno sobo ter recepcijo. Celoten izgled upravne stavbe je v skladu s celotno podobo Domela.

O ŽENSKAH TAKO IN DRUGAČE

Prešernov praznik je že mimo. Sem pa iz Nedeljskega izvedela nekaj stvari o Prešernu, ki so me pa presenetile. Opisala ga je sestra Lenka. Ko se je bližal štiridesetim, se je poredil, postal debel. Bil je turoben in v stiski. Danes bi se temu verjetno reklo depresiven. Pa njegova smrt. Pri Mayrju v Kranju naj bi se namreč obesil, ker pa vrv njegove teže – imel naj bi vodenico – ni zdržala, se je utopil v tisto malo vode, ki je bila v koritu za napajanje konj. Je to resnica? Ne vem. O nekem, ki se ne more (ali pa včasih noče) braniti, se lahko napiše marsikaj!

Marija Demšar

Tam sem se res kar »udomačila«, a ko se je prižgala zelena luč za odhod, sem jo z veseljem upoštevala. No ja, s krikom navdušenja sem jo pozdravila.

Po drugi strani mi je pa bilo hudo. Še vedno trdim, da je bilo, razen Evinega rojstva, to najboljšo, kar se mi je zgodilo v celem življenju.

Te pripeljejo tja kot eno »poštno pošiljko«. Potem je pa v marsičem od tebe odvisno, kako bo šlo naprej. Prvih nekaj dni se itak ne znajdeš najbolje. Pa ti pomagajo. Saj so vsi prijazni, pripravljeni na pomoč. Tudi fantje in moške, da o ženah in dekletih ne govorim.

Mnogo deklet in žena je tam zaposlenih. Vsaka ima svoje zunanje življenje, doma, v družini... Pa tudi težave, mislim. Ali jih pustijo kar pred vrati bolnišnice? Jaz ne verjamem, da bi bila tega še zmožna. V preteklosti ja. Pa vidna utrujenost, ali raje preutrujenost. Saj sem jih videla, bila sem pa tudi jaz kdaj v takem položaju. A jaz nisem delala z ljudmi. Sesalni

enoti na traku je prav malo mar, ali jo gledaš z nasmehom ali pa z mrkim obrazom.

Vsa čast jim. Ta hip mi je v mislih mlado dekletko z dvema priimkoma, ki sem jo res vzljubila. Njeno risbico, smeškota, še vedno hranim.

Potem so pa tu še pacientke. To je pa poglavje zase. Z mnogimi sem se spoznala v tem času bivanja. Kar nekaj stikov se še ohranja in upam, da se bodo tudi ohranili. Smo bile pač skupaj v bitki. Bitki za kaj? Saj to ni fronta. V bitki za preživetje in samostojnost. Da nisi odvisen od drugih...

Nikoli ne bom pozabila gospe z zlomljenim gležnjem. V sobo je prišla malo preplašena. Potem pa še vsi ti invalidski vozički. Jaz sem prosila za nekaj prostora, da se spravim lahko ven. In sem ga dobila. Ko pa sem videla, kako

ona leze ven, na svojega, me je bilo pa sram, da sem sploh kaj rekla. V prilagodljivosti se začne vse, ali pa tudi konča.

Sva se nekako povezali in ta zveza še traja. Če se sedaj ne vidiva, se pa vsaj slišiva kar pogosto. Ja, pa njene kože. Vedno je spraševala o njih. Mogoče naju je pa to povežalo. Saj tudi jaz nisem hotela s pločnika, kjer sem pristala, dokler ni bilo poskrbljeno za psa. Če mene odpeljejo, kaj bo z njim? Eva bi mi zamerila do konca življenja, če bi se mu kaj zgodilo. Njo so pa kože bolj skrbele. Kaj bo z njimi? Pa se je vse uredilo, tako glede živali, kot tudi najinih nog. Saj sva z vsem optimizmom premagovali takratne težave. Z voljo v zmago!

Najhuje, kar se ti pa lahko zgodi, je pa to, če izgubiš voljo! Potem je pa vsega konec. V spominu mi je ostala žena na sosednji postelji. Večkrat sem jo pobožala po roki, ji prigovarjala, naj se ne vda. A nič ni pomagalo. S hoduljo je pa hodila takrat dosti bolje od mene. Vsem svojcem je pa razlagala, da nikoli več ne bo hodila. Res je bila nekaj let starejša od mene, a ne toliko kot moja teta. Pa je bila tudi ona na rehabilitaciji v Sežani – ona pomladi, jaz pa konec poletja. So si jo pa nekateri kar zapomnili po njeni volji in vztrajnosti. Stara 88 let se je trudila, da je spet shodila, kljub ali pa navkljub zlomljenemu kolku. Demšarce se ne vdamo kar tako. To so spoznali tudi v Sežani. No ja, ta priimek je tam, kako naj rečem – redko slišijo zanj. A dva trmoglava primerka sta jim zadostovala za mišljenje o trdoživosti.

Najdejo se pa tudi večni nezadovoljneži. Že takoj ob prihodu je povedala, da ji tukaj ni všeč. Pa pri oknu je bila nameščena. To je najlepši prostor v sobi. Jaz te sreče nisem imela, čeprav so me kar nekajkrat selili. Postelja in nočna omarica pa sta mi izkazali zvestobo vse do mojega odhoda. Ko sva s sosedo tisti dan odšli, so jo preselili v sobo s šestimi posteljami. Upam, da je bilo ostalih pet (ali pa vsaj tri) malce naglušnih! V njihovo dobro, da je niso poslušale pri njenih »zoprniyah«. No, Marija, tole je pa že zloba, ali ne? Bog si ga vedi, komu sem pa jaz »najedala«!

Pač smo ženske. Smo pa različne tako po postavi kot tudi po značajih. Včasih naporne, včasih ljubeznive, delavne...

Oh, kakšen bi pa izgledal ta naš svet brez žensk?

Pa lepo praznovanje želim vsem za 8. marec. Enako tudi za materinski dan.

Tokrat nimam namena pisati o Prešernu. Mesec dni kasneje praznujemo dan žena - 8. marec torej. Pobudnica praznovanja je bila Klara Zetkin (1857 – 1933). Prvič so ga praznovali leta 1911 – le, da takrat še na 19. marec. Od leta 1917 pa se praznuje 8.

Ja, tudi Slovenke so se borile za enakopravnost. Prva je bila Marija Urbas, ki je doktorirala na univerzi v Gradcu. Je s tem dokazala moškimi, da tudi ženske zmorejo? Oh, včasih zmorejo še več, če mene vprašate. Saj morajo!

Slovenska ljudska stranka je že 15. maja 1920 uvedla volilno pravico tudi za ženske. No ja, Beograd pa je že naslednje leto to odpravil. A leta 1945 so pa dokončno tudi ženske v Sloveniji dobile volilno pravico!

Pa tudi o zgodovini in preteklosti nisem imela namena pisati. Raje bi o ženskah iz Sežane.

DOMEL

SKOZI ČAS

Škofja Loka
dz 0
MOZAIK
2016
070.489(497.4Zelezniki)
120160222, 1

KRIZNICOR ŠKOFJA LOKA

COBISS c

BILO JE NEKOČ ...

koda	/
razvita	/
serijska proizvodnja	1958
premer [mm]	130
masa [g]	2299
št. stopenj	1
U [V]	220
P ₁ max [W]	204
vrtljaji [vrt/min]	13858 - 18139
izkoristek [%]	24,95
zvočna moč [dB(A)]	91,3
sesalnik	NIKO

... IN DANES

koda	458.3.302
razvita	2015
serijska proizvodnja	2015
premer [mm]	100
masa [g]	710
št. stopenj	1
U [V]	230
P ₁ max [W]	635
vrtljaji [vrt/min]	41400 - 54840
izkoristek [%]	52
zvočna moč [dB(A)]	92,4
sesalnik	Arčelik

